

Spirituele zorg, hoe kaart je dat aan?

Hoewel patiënten aangeven dat ze het erg belangrijk vinden, brengen huisartsen spirituele, existentiële, issues weinig in discussie. Dat blijkt uit recent onderzoek van onder andere Abarshi en anderen. Somatiek, sociale en psychische problematiek worden onderkend, maar de spirituele dimensie wordt niet in kaart gebracht. Ten dele is dat kenmerkend voor onze tijd en cultuur, ten dele heeft dat ook te maken met de taakopvatting van huisartsen: is dat wel onze zorg?

Veel mensen zijn niet (meer) betrokken bij enig levensbeschouwelijk netwerk, bij verblijf thuis in de laatste levensfase krijgt men vaak geen spirituele zorg meer vanuit een eigen netwerk. Maar betekent dat voor spirituele zorg voor deze groep geen aandacht moet zijn? De richtlijn spirituele zorg van het IKNL uit 2010 heeft als kerngedachte dat aandacht voor levensvragen een opdracht is voor alle zorgverleners. Maar als die zorg complexer wordt zal er en beroep kunnen worden gedaan op geestelijk verzorgers of werkers op psychosociaal terrein.

Binnen het PaTz-project inventariseren we wat een patiënt die opgenomen wordt in het Palliatieve Zorgregister nodig heeft. Daarbij is het goed om voor die spirituele dimensie aandacht te hebben. Dat vraagt in de eerste plaats van de hulpverlener om een houding die ruimte biedt. Een rustige, aandachtige aanwezigheid, een luisterend oor, is daarvoor nodig.

In de richtlijn worden drie eenvoudige vragen geformuleerd als vertrekpunt:

1. Wat houdt u op het ogenblik het meest bezig?
2. Waar had u steun aan op andere momenten in het leven wanneer het moeilijk was?
3. Is er iemand die u graag bij u zou willen hebben?

Deze benadering geeft de mogelijkheid om zich te uiten maar legt ook verbinding naar steun die vroeger gewerkt heeft en naar mensen die steun kunnen bieden. Daarmee help je de patiënt om, voor zover mogelijk, zelf het heft in handen te nemen. Misschien is dat al voldoende, maar het kan soms zo ook duidelijk worden dat verdere professionele hulp nodig is.